

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
суспільних наук
Протокол № 5
від «21» січня 2025 р.

КАФЕДРАЛЬНИЙ КАТАЛОГ
ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПОЛІТОЛОГІЯ»
(ОС БАКАЛАВР)

Ужгород 2025

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н.р.

Назва дисципліни	Особливості процесу прийняття політичних рішень
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	3 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень ОК 09 Вступ до спеціальності ОК 31 Методологія політичних досліджень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	<p>Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з проблематики дисципліни; електронні файли лекцій та презентації, зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз публічної політики: навчальний дистанційний курс. Серія «Парламентська тренінгова бібліотека». 2024. URL: https://e-learning.rada.gov.ua/storage/120/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D1%83.pdf 2. Державна політика: аналіз та механізми впровадження: конспект лекцій / Укладачі: В. П. Садковий, С. М. Домбровська, І. М. Лопатченко, А. В. Антонов. Х.: НУЦЗУ, 2019. 65 с. 3. Керівні принципи щодо громадської участі у процесі прийняття політичних рішень. 2017. URL: https://rm.coe.int/guidelines-on-civil-participation-in-political-decision-making/168076e135 4. Кілієвич О. І., Рябцев Г. Л., Тертичка В. В. Практикум з підготовки аналітичних документів: навч. посіб. К.: К. І. С., 2016. 95 с. 5. Конспект лекцій з дисципліни «Аналіз публічної політики» для студентів третього (доктор філософії) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форм навчання / уклад. В. В. Круглов, В. М. Мороз, Д. А. Терещенко. Харків: НТУ «ХП», 2024. 38 с. 6. Новакова О.В., Пашина Н.П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, перероб.. і доп. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. 304 с. 7. Основні підходи до аналізу та оцінювання

	державної політики: наук. розробка / Е. А. Афонін, В. В. Голубь, Л. В. Гонюкова та ін.; за заг. ред. В. В. Тертички, Г. Л. Рябцева. К.: Псіхея, 2016. 48 с. 8. Петренко І. І. Аналіз публічної політики. Навч. посібник. К.: Норма права, 2023. 332 с.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські – у формі презентацій, дискусій, колоквиумів) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Особливості процесу прийняття політичних рішень**» є ознайомлення студентів з основами знань про особливості та специфіку прийняття рішень, насамперед політичних та управлінських, роль аналізу, політичної аналітики, прогнозування, консультування в процесах прийняття політичних рішень.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК01);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК03);
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК05);

2) спеціальних (фахових) компетентностей:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (СК01);
- здатність застосовувати політологічне мислення для розв’язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки (СК02);
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності (СК04);
- здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу (СК08);
- здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі (СК11).

Крім того, вивчення вказаної вибіркової навчальної дисципліни дозволить здобувачу вищої освіти у подальшому орієнтуватися особливостях аналітичних процесів, відповідної методики та інструментарію, процесів прийняття політичних рішень, в тому числі зовнішньополітичних, ролі стейкхолдерів, зокрема громадянського суспільства, у даних процесах тощо.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Аналіз політики та політична аналітика. Рішення та політичні рішення.

Тема 2. Теоретико-методологічні засади процесу прийняття рішень.

Тема 3. Роль інформації у процесах прийняття рішень. Політично значуща інформація.

Тема 4. Суб’єкт-об’єктне поле прийняття рішень в політиці.

Тема 5. Основні підходи до прийняття політичних рішень.

Тема 6. Особливості процесу прийняття політичних рішень. Моделі прийняття політичних рішень.

Тема 7. Специфіка прийняття управлінських рішень.

Тема 8. Зовнішньополітичні рішення.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н.р.

Назва дисципліни	Політична риторика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	3 семестр

Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 01 Українська мова за професійним спрямуванням; ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 06 Історія політичної думки України; ОК 09 Вступ до спеціальності; ОК34 Академічна доброчесність та організація наукової діяльності.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники з риторики, ораторського мистецтва, з основ етики ділового спілкування, зв'язків з громадськістю, психології, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекція, лекція-бесіда, колоквиум, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета навчальної дисципліни «Політична риторика» – розвинути мисленнєві, нормативні, мовленнєві уміння та навички; опанувати форми ефективної переконуючої комунікації за нестандартних ситуацій життєвого і професійного спілкування; сформувати уміння та навички ораторського мистецтва, розвинути майстерність створювати і виголошувати публічні промови; сформувати у студентів базові уявлення про аналіз і алгоритми моделювання політичних промов в діяльності державного службовця, спічрайтера, ПР-фахівця в державних і громадських організаціях.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

загальні компетентності:

- Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
- Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
- Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

- Знати основні складники композиціонування усних промов та закономірності побудови та виголошення промови.
- Знати особливості професійного політичного красномовства та застосування комунікативного моделювання текстів у політичній сфері.
- Знати основні технології маніпулювання в вербальних комунікаціях.
- Вміти застосовувати найбільш ефективні методики організації мовної діяльності у сфері управління і прийняття суспільно значущих рішень.
- Вміти виробити індивідуальний образ оратора, власний ораторський стиль.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Політична риторика як мистецтво, наука і навчальна дисципліна.
Тема 2. Основні етапи зародження і розвитку риторики в історії людства.
Тема 3. Типи сучасного публічного мовлення.
Тема 4. Взаємодія оратора та аудиторії.
Тема 5. Методика підготовки промови: інвенція, диспозиція.
Тема 6. Діалогічна та конфронтаційна риторика (еристика).
Тема 7. Особливості елоквенції в політичній риторичі.
Тема 8. Меморія та акція.
Тема 9. Політична мова. Промова публічного діяча.
Тема 10. Парламентська риторика.
Тема 11. Передвиборна кампанія.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н.р.

Назва дисципліни	Політичний копірайтинг
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	3 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 01 Українська мова за професійним спрямуванням; ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 09 Вступ до спеціальності; ОК34 Академічна доброчесність та організація наукової діяльності.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники з копірайтингу, спічрайтингу, основ риторики та ораторського мистецтва, з основ реклами і зв'язків з громадськістю, маркетингу, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекція, лекції-візуалізації, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета навчальної дисципліни «Політична копірайтинг» – розвинути мисленнєві, нормативні, мовленнєві уміння та навички; допомогти сформувати і розвинути первинні навички створення креативних концепцій і практичні навички написання різних видів текстової продукції для політичної кампанії кандидата. А також дає уявлення про креативний процес роботи з текстами при висвітленні політичних подій, формує уявлення про особливості роботи копірайтерів в рекламних агентствах і про процес копірайтингу у політичних комунікаціях.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

загальні компетентності:

- Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність використовувати категоріально-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

- Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

- Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

- Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

- Здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних та консультаційних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Види та специфіка копірайтингу.

Тема 2. Неймінг та слоганістика.

Тема 3. Копірайтинг у політичних комунікаціях.

Тема 4. Види політичної реклами.

Тема 5. Особливості копірайтингу в соціальних мережах (digital копірайтинг).

Тема 6. Копірайтинг - створення та ведення форумів, чатів, блогів, сайтів для політичних сил.

Тема 7. Робота з ретвітами (retweet), цитованими повідомленнями.

Тема 8. Написання лонгвідів для політичних кандидатів. Написання прес-релізу та прес-анонсу.

Тема 9. Робота медіаексперта при політичному штабі партії.

Тема 10. Підготовка та укладання портфоліо копірайтера.

Тема 11. Створення рекламних роликів політиків, політичних партій. Аналіз та оцінка передвиборчих програм кандидатів.

Тема 12. Досвід зарубіжних країн та сучасні українські моделі організації ефективного спічрайтерства.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Гендерний аналіз у політиці: специфіка застосування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	3 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 31 Методологія політичних досліджень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, навчальні посібники, наукові публікації з проблематики.

Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки та гендерного підходу;
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах та контексті застосування гендерного підходу;
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології та інструментарію гендерного аналізу;
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні за допомогою гендерного підходу;
- здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію гендерного аналізу політики;
- здатність презентувати результати гендерного аналізу політики для фахівців та нефахівців;
- здатність формулювати пропозиції та рекомендації за результатами проведення гендерного аналізу для органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Гендерний аналіз як інструмент вивчення політичних відносин.

Тема 2. Застосування гендерного аналізу у політиці та його основні завдання.

Тема 3. Етапи та методика проведення гендерного аналізу.

Тема 4. Гендерний аналіз політичних відносин на місцевому рівні.

Тема 5. Визначення гендерних розривів та причин гендерної нерівності.

Тема 6. Визначення ролей жінок та чоловіків у впливі на прийняття рішень та формування політики.

Тема 7. Виявлення гендерних розривів у сфері професійних відносин.

Тема 8. Гендерний аналіз + у сфері політичних відносин.

Тема 9. Гендерний аналіз у бюджетному процесі.

Тема 10. Гендерний аудит, гендерна експертиза та оцінка соціально-гендерного впливу як різновиди гендерного аналізу у політиці.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н.р.

Назва дисципліни	Політична етика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс

Семестр	3 або 4 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК03 Історія та культура України ОК05 Історія зарубіжних політичних систем ОК06 Історія політичної думки України ОК09 Вступ до спеціальності ОК34 Академічна доброчесність та організація наукової діяльності
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Підручники і посібники з політичної етики, практичної філософії, професійної етики державного службовця, сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні фільми, зокрема з проблем політичної практичної філософії, депутатської, журналістської етики, документальні відеоматеріали та інші.
Форма проведення занять	Лекція-бесіда, евристична бесіда, дискусія, практичне (семінарське) заняття; презентації, дискусії і обмін досвідом з громадськими активістами, політиками, державними управлінцями та менеджерами;
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політична етика» є надати студентам основи предмету й засвоєння базових категорій сучасної політичної етики, усвідомлення ролі професійної етики для набуття політичними акторами, посадовими особами держустанов та органів місцевого самоврядування, а також громадянами стійких етичних переконань в політичному житті, розуміння ними етичних принципів, вимог і вироблення свідомого почуття служіння суспільству й здатності здійснювати доброчесну службову поведінку в умовах моральної інфляції в кризовому трансформаційному соціумі й нагальної потреби подолання корупції в Україні і поступові до нової духовної якості інформаційного суспільства за доби глобалізації.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;

- здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Проблема предмету політичної етики.
- Тема 2. Морально-етичні проблеми в політичній концепції Платона.
- Тема 3. Морально-етичні проблеми в політичній концепції Арістотеля.
- Тема 4. Еволюція моральної свідомості і політика.
- Тема 5. Моральні цінності та принципи в політиці.
- Тема 6. Проблема гармонізації цінностей в політичному житті суспільства.
- Тема 7. Проблема етики в трансформаційному суспільстві і рух до постіндустріалізму.
- Тема 8. Проблема правди і брехні в політиці.
- Тема 9. Діалогова етика та культура політичної взаємодії.
- Тема 10. Професійна мораль та етика сучасного політика і громадянина.
- Тема 11. Проблеми етики в міжнародних відносинах.
- Тема 12. Етико-політичні аспекти глобальних проблем.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Регіональні партії, рухи і групи впливу
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	4 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 08 Політична географія і геополітика; ОК 09 Вступ до спеціальності; ОК 17 Політичні системи сучасності; ОК 19 Теорія політичних партій і партійних систем.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Навчальні посібники, підручники, навчально-методичні матеріали з теорії політичних партій та партійних систем, геополітики, етнополітичної географії, регіональної політики, наукові статті, які стосуються окремих аспектів функціонування регіональних партій, рухів і груп впливу за кордоном та в Україні.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття, семінар-презентація.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «Регіональні партії, рухи і групи впливу» є надати студентам теоретичні та практичні знання щодо особливостей формування, структурування і діяльності регіональних політичних партій, рухів і груп впливу в країнах Західної, Центрально-Східної Європи, а також України.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 1) загальних компетентностей:
  - знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-01);
  - здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-03);
  - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області,

її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК-07);

- здатність працювати у міжнародному контексті (ЗК-09).

2) спеціальних компетентностей:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (СК-01);
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах (СК-03);
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності (СК-04);
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (СК-05);
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (СК-06);
- здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах (СК-10).

Крім того, вивчення вказаної вибіркової навчальної дисципліни дозволить здобувачу вищої освіти у подальшому орієнтуватися в проблематиці основних тенденцій розвитку сучасних регіональних партій та рухів; використовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань; вміти давати оцінку впливовості регіональних партій; готувати повідомлення, виступи, наукові статті на вказану проблематику.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Теоретико-методологічні основи дослідження регіональних суспільно-політичних процесів.
 Тема 2. Соціополітичні поділи та їх вплив на формування регіональних політичних партій, рухів і груп впливу.
 Тема 3. Регіональні партії, рухи і групи впливу в країнах Західної Європи.
 Тема 4. Регіональні партії, рухи і групи впливу в країнах Центрально-Східної Європи.
 Тема 5. Інституціоналізація соціополітичних розмежувань в незалежній Україні.
 Тема 6. Вплив електоральних циклів в Україні на розвиток регіональних партійних структур.
 Тема 7. Особливості інституціоналізації та функціонування регіональних партій, рухів і груп впливу на Закарпатті.

**Інформація про вибірково навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибіркового навчальних дисциплін
на 2025/2026 н.р.

Назва дисципліни	Політична антропологія
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	4 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 02 Філософія; ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 07 Сучасна зарубіжна політологія; ОК 08 Політична географія і геополітика; ОК 09 Вступ до спеціальності; ОК 14 Політична конфліктологія; ОК 17 Політичні системи сучасності.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	1. Зан М. Політична антропологія: навчально-методичні рекомен дації для студентів-бакалаврів

	<p>спеціальності 052 – Політологія (Освітньо-професійна програма «Політологія») / Навчально методична серія «КАФЕДРА» / № 69; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. політології і держ. управління]. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 42 с. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/55950/1/69%20Metod.%20%9a%20%90%20%a4%20%95%20%94%20%a0%20%90%20%97%20%b0%20%bd%20%be%20%80%20%b8%20%b3%20%96%20%bd%20%b0%20%bb.pdf</p> <p>2. Habryn P., Zan M. Сім'я та родинні зв'язки у громадському середовищі ромів Закарпаття (Україна). <i>Rómovia – rodina – pribuzenstvo. Interdisciplinárny pohľad Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Časť I</i> / Prešovská univerzita v Prešove. Centrum jazykov a kultúr národnostných menšín. Ústav rómskych štúdií. Prešov, 2019. S. 53–60. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/56303/2/Romovia%20-%20rodina%20-%20pr%20c3%20adbuzenstvo%20VNUTRO.pdf</p> <p>3. Баландые Ж. Політична антропологія / Пер. з фр. О.Хоми. К.: «Альтерпрес», 2002. 252 с. URL: http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk653067.pdf</p> <p>4. Енгельс Ф. Походження сім'ї, приватної власності і держави. У зв'язку з дослідженнями Льюїса Г. Моргана. К.: Політвидав України, 1981. 186 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Engels_Friedrich/Pokhodzenia_simi_pryvatnoi_vlasnosti_i_derzhavy.pdf</p> <p>5. Шабанов М.О. Політична антропологія: навчально-методичний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017. 130 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/23109/3/Shabanov2017.pdf</p> <p>6. Institute of Social and Cultural Antropology. URL: https://www.polsoz.fu-berlin.de/en/ethnologie/index.html</p> <p>7. International Political Antropology Jourнар. URL: https://www.politicalanthropology.org/</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття, колоквіуми
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- 1) *знати* історію становлення та основні напрямки наукових політико-антропологічних студій, механізми та основні вектори політогенетичних процесів і потестарних відносин у суспільстві;
- 2) *вміти використовувати* зміст базових категорій дисципліни, зокрема, орієнтуватися у проблематиці спорідненості, родової динаміки, взаємозв'язку соціальної стратифікації та влади в архаїчних суспільствах;
- 3) *вміти* описувати, пояснювати й оцінювати особливості інституту лідерства в традиційному суспільстві (бігмен, чіфдом), розпізнавати особливості престижної економіки, влади-власності та економічних функцій влади в традиційному суспільстві;
- 4) *володіти навичками визначення* специфіки соціальної організації, економічних основ та владно-управлінських моделей суспільств «третього світу» та нових індустріальних країн, символіки та психологічних аспектів традиційної політичної культури (табу, девіантна поведінка лідерів, сприйняття часу тощо).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Предмет політичної антропології.
- Тема 2. Становлення і розвиток політико-антропологічних досліджень.
- Тема 3. Соціобіологічні основи нерівності та влади.
- Тема 4. Влада і лідерство в традиційних суспільствах.

- Тема 5. Спорідненість та родоплемінні структури традиційного суспільства.
 Тема 6. Економічна антропологія доіндустріального суспільства.
 Тема 7. Потестарні відносини та політогенетичні процеси.
 Тема 8. Психологічні аспекти традиційної політичної культури.
 Тема 9. Політико-антропологічний дискурс символіки владних відносин.
 Тема 10. Політична антропологія і сучасність.

**Інформація про вибіркoву навчальну дисципліну
 циклу професійної підготовки**
 для кафедрального каталогу вибіркoвих навчальних дисциплін
 на 2025/2026 н.р.

Назва дисципліни	Партійні системи країн Центральної Європи
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	4 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень ОК 07 Сучасна зарубіжна політологія, ОК 09 Вступ до спеціальності, ОК 17 Політичні системи сучасності, ОК 19 Теорія політичних партій і партійних систем
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Остапець Ю., Гайданка Є., Ключкович А., Марадик Н. Еволюція партійних систем країн Вишеградської четвірки. Ужгород, 2014. 256 с. Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: Навчальний посібник / Упоряд. М. Лендшел. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. 464 с. Остапець Ю., Мартинкович М. Характеристика партійного ландшафту країн Європейського Союзу за результатами парламентських виборів 2022 року. <i>Регіональні студії</i> . 2023. № 33. С. 82–93. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. 680 с. The European Elections Monitor. URL: https://www.robert-schuman.eu/ua/presentation Parties and Elections in Europe. URL: http://www.parties-and-elections.eu/index.html Gunther R., Diamond L. (2003). Species of Political Parties. A New Typology. URL: https://olemiss.edu/courses/pol628/guntherdiamond03.pdf
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета навчальної дисципліни «Партійні системи країн Центральної Європи» ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з особливостями еволюції та перспективами розвитку партійних систем у країнах Центральної Європи.

Відповідно до освітньої програми 052 «Політологія», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 1) Інтегральної компетентності: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів політичної науки.
- 2) Загальних компетентностей: знань предметної області та розуміння професійної діяльності; здатності використовувати інформаційні та комунікаційні технології; здатності спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- 3) Спеціальних (фахових) компетентностей: здатності використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; здатності застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності; здатності конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу; здатності презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

- вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах в тому числі і при аналізі функціонування партійних систем у країнах Центральної Європи;
- вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у країнах Центральної Європи;
- виконувати політико-проектувальні та організаційні функції, будувати стратегію виборчої кампанії, управляти партійною діяльністю, формувати імідж політичних суб'єктів, враховуючи практичний досвід країн Центральної Європи;
- застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін для аналізу особливостей становлення і функціонування країн Центральної Європи

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Партійні системи країн Центральної Європи: методологія дослідження.

Тема 2. Соціополітичні поділи в країнах Центральної Європи та їх вплив на електоральну конкуренцію та конфігурацію партійних систем.

Тема 3. Інституційні характеристики країн Центральної Європи.

Тема 4. Сім'ї політичних партій країн Європейського Союзу. Міжнародні об'єднання політичних партій.

Тема 5. Особливості формування та функціонування партійних систем країн Центральної Європи.

Тема 6. Виборчі системи країн Центральної Європи.

Тема 7. Вплив парламентських виборів в країнах Центральної Європи на акторний склад і конфігурацію партійних систем (2020-2023).

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2024/2025 н.р.**

Назва дисципліни	Політична соціологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	2 курс
Семестр	4 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 09 Вступ до спеціальності; ОК 17 Політичні системи сучасності; ОК 31 Методологія політичних досліджень.

Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політична соціологія» є ознайомлення студентів з проблематикою політичної соціології, як у науково-теоретичному, методологічному аспекті, так і розвиток у студентів вмінь до самостійної дослідницької роботи, до коректного використання соціологічних даних і методик при аналізі політичних інститутів і процесів.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Політична соціологія» студенти ознайомляться з предметним полем і понятійно-категоріальним апаратом політичної соціології, опанують її концептуальні та методологічні засади, розглянуть історію і традиції вітчизняних та зарубіжних соціологічних теорій про політику, з'ясують особливості процесу політичної соціалізації та стратифікації в сучасному суспільстві, проаналізують соціальні аспекти функціонування влади та діяльності політичних суб'єктів, вмітимуть проєктувати політико-соціологічне дослідження, набудуть знань і вмінь щодо використання методів соціології для аналізу різнорівневих політичних процесів.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
- здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефхівців.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Політична соціологія як наука і навчальна дисципліна
- Тема 2. Історія соціально-політичної думки та становлення політичної соціології
- Тема 3. Сучасний етап розвитку політичної соціології
- Тема 4. Технологія і методи соціологічного дослідження політичних процесів
- Тема 5. Політична влада: основні соціологічні характеристики
- Тема 6. Соціальні аспекти політичної стабільності
- Тема 7. Соціально-політичні конфлікти та форми їх регулювання
- Тема 8. Політичні аспекти соціальної стратифікації
- Тема 9. Політична культура в механізмі соціальної взаємодії
- Тема 10. Соціологія сучасної держави
- Тема 11. Феномен бюрократії: соціальна та політична сутність
- Тема 12. Соціологія громадянського суспільства
- Тема 13. Політичні партії як об'єкт соціологічного аналізу
- Тема 14. Політичне лідерство в сучасному суспільстві

Тема 15. Політична соціалізація особистості

Тема 16. Соціологічний аналіз політичної поведінки

Тема 17. Електоральна поведінка як предмет соціологічного аналізу.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Механізми протидії сепаратизму у сучасному світі
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	5 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 08 Політична географія і геополітика; ОК 09 Вступ до спеціальності; ОК 11 Загальна теорія політики; ОК 14 Політична конфліктологія; ОК 17 Політичні системи сучасності.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Навчальні посібники, підручники, навчально-методичні матеріали, монографії, словники, довідники енциклопедії, наукові статті, електронні ресурси, що стосуються проблематики. Для дистанційного навчання: сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»; платформа дистанційного навчання Google Meet.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета навчальної дисципліни – надати студентам теоретичні знання для аналізу конкретних випадків сепаратизму у світі та виробити у них практичні уміння і навички з метою розробки комплексних заходів, пропозицій та рекомендацій щодо протидії сепаратизму та їх оцінки з позицій доцільності та дієвості конкретно взятому випадку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

2) загальних компетентностей:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-01);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-03);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК-06);
- здатність працювати у міжнародному контексті (ЗК-08).

2) спеціальних компетентностей:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (СК-01);
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах (СК-03);
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності (СК-04);

- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (СК-05);
- здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах (СК-10);
- здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі (СК-11).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Теоретичні і методологічні основи дослідження сепаратизму як наукової категорії.
- Тема 2. Джерела виникнення, види і форми сепаратизму.
- Тема 3. Деструктивний етнопатрістичний фактор як рушійна сила сепаратистських рухів.
- Тема 4. Механізми протидії сепаратизму: сутність і структура.
- Тема 5. Минуле і сьогодення сепаратизму у світі.
- Тема 6. Досвід протидії сепаратизму у державах Західної Європи.
- Тема 7. Політика десепаратизації в Східній Європі та Україні.
- Тема 8. Політика протидії сепаратизму на рівні міжнародних організацій (на прикладі конфлікту в Україні).

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Політична участь громадян в країнах ЦСЄ
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	5 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 11 Загальна теорія політики ОК 12 Політична ідеологія та політична психологія
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з дисципліни.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- Знати:
  - теоретичні основи політичної участі, електоральної поведінки і новітніх тенденцій політичного участі;
  - фактори, що визначають специфіку політичної участі громадян в країнах ЦСЄ;
  - закономірності розвитку політичної участі громадян країн ЦСЄ у взаємозв'язку із політичною культурою, ціннісно-нормативними настановами та особливостями стану соціуму.
- Вміти:
  - описати та порівняти основні форми політичної участі громадян країн ЦСЄ в умовах демократизації;
  - охарактеризувати основні тенденції розвитку політичної участі громадян країн ЦСЄ, виявити основні причини та фактори, що обмежують цей процес.;
  - критично оцінювати та розробляти дизайн емпіричного дослідження в тематиці політичної участі.
- Володіти:
  - оперувати поняттями та методами порівняльного аналізу;

- навичкою оформлення результатів пошуку і аналізу інформації, що стосується політичної участі;

- навичкою проведення прикладного аналізу явищ і процесів у сфері політичної участі;

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Особливості політичної участі громадян країн ЦСЄ в умовах демократизації.

Тема 2. Участь громадян країн ЦСЄ в різних формах політичної дії.

Тема 3. Особливості участі громадян у виборах в країнах ЦСЄ.

Тема 4. Особливості політичної участі громадян Словаччини.

Тема 5. Особливості політичної участі громадян Чехії.

Тема 6. Особливості політичної участі громадян Польщі.

Тема 7. Особливості політичної участі громадян Угорщини.

Тема 8. Основні механізми та форми участі громадян у формуванні місцевої політики в країнах ЦСЄ.

Тема 9. Особливості прояву протестної активності громадян в країнах ЦСЄ.

Тема 10. Особливості політичної участі громадян України та країн ЦСЄ : порівняльний аналіз.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2024/2025 н.р.**

Назва дисципліни	Технології партійного будівництва
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	5 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 07 Сучасна зарубіжна політологія ОК 09 Вступ до спеціальності ОК 11 Загальна теорія політики ОК 19 Теорія політичних партій і партійних систем ОК 24 Система органів державної влади України
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Головатий М.Ф. Політичний менеджмент: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. 296 с. Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз : моногр. К. : НАДУ, 2009. 392 с. Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія: Дослідження структур, мотивів і результатів. К.: АртЕк, 2001. 224 с. Політичні партії: теорія та функціональні практики. Навчальний посібник Луганськ, 2014. 300 с. Шведа Ю. Теорія політичних партій та партійних систем: Навч. Посібник. Львів: Тріада плюс, 2004. 528 с. Кодекс належної практики у виборчих справах. Керівні принципи та пояснювальна доповідь, ухвалені Венеціанською комісією на 52-й сесії (Венеція, 18-19 жовтня 2002 року), Європейська комісія за демократію через право, CDL-AD (2002) 023 rev. URL: http://www.venice.coe.int/docs/2002/CDLAD(2002)023rev-ukr.pdf . (дата звернення 21.08.2023). Ковриженко Д. Україна: Звіт щодо законодавства і

	регулювання діяльності політичних партій. К., 2012. 89 с.
Форма проведення занять	Лекції, практичні заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета навчальної дисципліни «Технології партійного будівництва» ознайомлення здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з теоретичними знаннями щодо виникнення, утворення, діяльності політичних партій в сучасних суспільствах, а також формування у студентів вмінь і навичок організації різних аспектів партійної роботи (агітаційна, електоральна, організаційна, кадрова тощо). А також вибірково Нормативний курс покликаний дати студентам теоретичні знання щодо партійної роботи та стратегій управління партійною організацією.

Відповідно до освітньої програми 052 «Політологія», вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 4) Інтегральної компетентності: здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів політичної науки.
- 5) Загальних компетентностей: здатності спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності); здатності використовувати інформаційні та комунікаційні технології; знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
- 6) Спеціальних (фахових) компетентностей: здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки; здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні; здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних і консультативних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня; здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

- Уміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- Виконувати політико-проектувальні та організаційні завдання, будувати стратегію виборчої кампанії, управляти партійною діяльністю, формувати імідж політичних суб'єктів.
- Уміти організовувати актив та членів політичної партії для участі у волонтерських (культурно-освітніх, спортивних) та інших заходах з метою пропаганди здорового способу життя та підвищення впливовості партії
- Уміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні у контексті організації партійної діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Менеджмент партійної діяльності: загальна характеристика

Тема 2. Організаційно-технологічні засади функціонування політичних партій

Тема 3. Фінансова, електоральна та парламентська діяльність політичних партій та її регулювання

Тема 4. Сучасні форми партійної організації

Тема 5. Стратегія управління політичною партією

Тема 6. Стратегія планування діяльністю політичної партії

Тема 7. Внутрішньопартійна демократія та механізм формування партійного керівництва

Тема 8. Особливості технологій роботи з членами політичних партій

Тема 9. Участь партій у виборчих процесах

Тема 10. Партійна система України: етапи становлення та особливості організаційної будови і функціонування політичних партій.

Інформація про вибіркову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
 для кафедрального каталогу вибірових навчальних дисциплін
 на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Політико-правові основи етнополітики
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	5 або 6 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	OK05 Історія зарубіжних політичних вчень OK09 Вступ до спеціальності OK24 Система органів державної влади України
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Декларація ООН про права корінних народів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_156#Text 2. Декларація про права осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних та мовних меншин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_318#Text 3. Етнополітика Румунії, Словаччини, Швеції та Хорватії: аналіз законодавства та практики. URL: http://prismua.org/ethnopolicy/ 4. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_014#Text 5. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text 6. Закон України «Про корінні народи в Україні». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1616-20#Text 7. Закон України «Про національні меншини (спільноти) в Україні». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2827-20#Text 8. Зан М. Інституційний дизайн етнополітики й політичне представництво міноритарних етнічних груп у країнах Центральної та Східної Європи (національні case studies Республіки Польща, Словацької Республіки, Угорщини та Румунії). <i>Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; [авт. колект.: В. Бурдяк, В. Бусленко, Є. Гайданка, І. Дудінська, В. Дудінський, М. Зан, Г. Зеленько, Н. Кічера, А. Ключкович, Н. Кононенко, Ю. Копинець, М. Лендъел, В. Литвин, Н. Марадик, Н. Нечаєва-Юрійчук, Ю. Остапець, М. Палінчак, В. Петрінко, А. Романюк, Н. Ротар, Д. Стеблук, М. Токар, М. Цірнер, Г. Шипунов]; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород:</i>

	<p>Поліграфцентр «Ліра», 2023. С. 539–600.</p> <p>9. Зан М.П. Реформування та ефективне впровадження законодавчої бази щодо етнічних меншин як один із «семи кроків» європейської перспективи України. <i>Літопис Волині. Всеукраїнський науковий часопис</i>. 2023. Чис. 29. С. 147–152.</p> <p>10. Кічера Н. Нормативно-правове й інституційне забезпечення політики щодо прав національних та етнічних меншин у країнах Центральної і Східної Європи. <i>Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія</i> / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; [авт. колект.: В. Бурдяк, В. Бусленко, Є. Гайданка, І. Дудінська, В. Дудінський, М. Зан, Г. Зеленько, Н. Кічера, А. Ключкович, Н. Кононенко, Ю. Копинець, М. Лендель, В. Литвин, Н. Марадик, Н. Нечаєва-Юрійчук, Ю. Остапець, М. Палінчак, В. Петрінко, А. Романюк, Н. Ротар, Д. Стебляк, М. Токар, М. Цірнер, Г. Шипунов]; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. С. 495–538.</p> <p>11. Кресін О.В. Корінні народи: міжнародне право та законодавство України. К.: Норма права, 2021. 168 с.</p> <p>12. Міжнародні документи. Рекомендації. <i>Державна служба з етнополітики та свободи совісті</i>. URL: https://dess.gov.ua/hcnm-osce-recommendations/</p> <p>13. Правові засади державної етнонаціональної політики в Україні: Монографія / Кресіна І.О., Коваленко А.А., Лойко Л.І., Стойко О.М., Явір В.А., Вітман К.М., Кіссе А.І., Асланов С.А., Грицяк Д.І., Голденштейн К.О. / За ред. І.О. Кресіної. К.: Логос, 2011. 400 с.</p> <p>14. Рамкова конвенція про захист національних меншин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_055#Text</p> <p>15. Ткаченко Є.В. Правовий захист прав етнічних та мовних меншин: навчальний посібник. К.: ФОП Голембовська О.О., 2018. 315 с.</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття; бесіди з лідерами національно-культурних товариств Закарпаття, державними службовцями Закарпатської обласної державної адміністрації; відвідання Центру культур національних меншин Закарпаття в м. Ужгороді.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- 1) знати права та обов'язки представників міноритарних етнічних груп як членів демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності (РН-06);
- 2) уміти застосовувати політологічне мислення в контексті аналізу політико-правового дизайну етнополітики зарубіжних країн та України (РН-09);
- 3) уміти аналізувати взаємодію політичних акторів, державних і недержавних інститутів етнополітики зарубіжних країн та України (етнополітичних лідерів, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій/національно-культурних товариств, етнічних партій тощо) (РН-12);

4) уміти аналізувати публічну політику на місцевому, регіональному та національному рівнях етнополітичного менеджменту зарубіжних країн та України (РН-13);

5) конструювати дизайн і виконувати політологічні експертні студії у сфері етнополітики з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу (РН-15);

6) уміти розробляти комплексні заходи, пропозиції та рекомендації з метою упередження виникнення етноконфліктних ситуацій в Україні (РН-18);

7) уміти визначати національні пріоритети етнополітичної безпеки України у рамках зовнішньополітичного вектору етнонаціональної політики (РН-19).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Міжнародні нормативно-правові документи про захист прав корінних народів, національних, етнічних та мовних меншин.

Тема 2. Міжнародні рекомендаційні документи щодо прав міноритарних етнічних груп у контексті політики мультикультуралізму.

Тема 3. Європейська регіональна система захисту прав людини та національних меншин.

Тема 4. Європейський суд з прав людини в контексті механізму захисту прав національних, етнічних та мовних меншин.

Тема 5. Конституційно-правове забезпечення спеціальних прав міноритарних етнічних груп у зарубіжних країнах.

Тема 6. Емпіричні моделі реалізації права міноритарних етнічних груп на самовизначення.

Тема 7. Політико-правова база етнополітики України.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Сталий розвиток і регіональна політика ЄС
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	5 або 6 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 08 Політична географія і геополітика ОК 17 Політичні системи сучасності ОК 23 Теорія міжнародних відносин і міжнародне право
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «Сталий розвиток і регіональна політика ЄС» є формування у студентів знань про механізми реалізації політики регіональної згуртованості ЄС у поєднанні з принципами сталого розвитку. У рамках курсу буде розглянуто теоретичні основи, еволюцію та перспективи регіональної політики ЄС у контексті сталого розвитку. Студенти ознайомляться з цілями сталого розвитку та роллю ЄС у їх реалізації на регіональному рівні. Здобувачі освіти вивчатимуть механізми фінансування регіональної політики, а також інструменти та стратегії, спрямовані на скорочення регіональних диспропорцій і забезпечення політичної згуртованості. Курс також включає аналіз єврорегіонального співробітництва та впливу геополітичних змін на регіональний розвиток. Студенти отримають знання про співпрацю України та ЄС у сфері регіональної політики, зокрема щодо сталого розвитку, та сучасні виклики, з якими стикається ЄС у цьому контексті.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 1) загальні компетентності:
  - знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
  - здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
  - здатність працювати у міжнародному контексті;
- 2) спеціальні компетентності:
  - здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
  - здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
  - здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
  - здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах;
  - здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі;
  - здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних та консультативних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Теоретичні основи вивчення регіональної політики та сталого розвитку.
- Тема 2. Цілі сталого розвитку та їх інтеграція в регіональну політику ЄС.
- Тема 3. Еволюція регіональної політики ЄС в контексті сталого розвитку.
- Тема 4. Політико-інституційне та правове забезпечення регіональної політики в країнах ЄС.
- Тема 5. Політична згуртованість і послаблення регіональних диспропорцій у ЄС.
- Тема 6. Інструменти фінансування регіональної політики ЄС.
- Тема 7. Єврорегіональне співробітництво, транскордонні ініціативи та їх значення для сталого розвитку.
- Тема 8. Співпраця між Україною та ЄС у сфері регіонального розвитку.
- Тема 9. Вплив геополітичних змін на регіональну політику ЄС.
- Тема 10. Виклики та перспективи регіональної політики ЄС у сучасному політичному контексті.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2024/2025 н.р.

Назва дисципліни	Механізми формування громадянської культури
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	6 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 07 Сучасна зарубіжна політологія; ОК 17 Політичні системи сучасності; ОК 20 Вибірчі системи і технології; ОК 25 Місцеве самоврядування
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, монографії та наукові статті.

Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою навчальної дисципліни «Механізми формування громадянської культури» є ознайомлення здобувачів освіти із передумовами та особливостями формування такого типу політичної культури, який відповідає принципам включеності громадян у суспільно-політичні процеси.

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей у здобувачів освіти:

1) загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки;
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;
- здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Політична культура: зміст, структура, предмет.
- Тема 2. Структура політичної культури.
- Тема 3. Типологія політичної культури.
- Тема 4. Громадянська культура як рівень політичної культури.
- Тема 5. Аспекти та ознаки громадянської культури.
- Тема 6. Функції громадянської культури.
- Тема 7. Передумови та особливості формування громадянської культури.
- Тема 8. Зв'язок громадянської культури та демократії.
- Тема 9. Толерантність як вимога громадянської культури.
- Тема 10. Громадянська культура крізь призму інтеграції та глобалізації.
- Тема 11. Політичні комунікації та громадянська культура.
- Тема 12. Особливості формування громадянської культури в Україні.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2024/2025 н.р.

Назва дисципліни	Футурологічні стратегії у політичній науці
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	6 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 07 Сучасна зарубіжна політологія; ОК 17 Політичні системи сучасності.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, монографії та наукові статті.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою навчальної дисципліни «Футурологічні стратегії у політичній науці» є ознайомлення здобувачів освіти із ключовими концепціями майбутнього, які пропонують різні стратегії розвитку суспільно-політичної реальності певних соціумів, регіонів та людства в цілому.

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню таких компетентностей у здобувачів освіти:

1) загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки;
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;
- здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Футурологія як галузь політології.
- Тема 2. Історія футурології (від Античності до Нового часу).
- Тема 3. Історія футурології (XIX – XXI ст.).
- Тема 4. Культурологічні концепції майбутнього.
- Тема 5. Футурологічні стратегії кризь призму технократії.
- Тема 6. Футурологічні стратегії в контексті демократизації.
- Тема 7. Геополітичний вимір футурологічних стратегій.
- Тема 8. Глобалізація і футурологія.

Тема 9. Витоки та сутність постмодерну.

Тема 10. Постмодерні концепти майбутнього.

Тема 11. Філософія історії та проблема майбутнього.

Тема 12. Прогнозування світового порядку у XXI столітті. Основні варіанти прогнозування розвитку України в XXI столітті.

**Інформація про вибіркву навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Латентна політика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	6 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	OK05 Історія зарубіжних політичних вчень OK07 Сучасна зарубіжна політологія OK12 Політична ідеологія та політична психологія OK14 Політична конфліктологія OK31 Методологія політичних досліджень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Когут Ю.І. Сучасні технології гібридної війни: практичний посібник; за ред. док-ра тех. наук, проф. А. С. Довгополого. К.: Консалтингова компанія «СІДКОН»; ВД «Дакор», 2024. 368 с. 2. Курілло В.Є. Латентна політика: методичні рекомендації. Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 52 с. (Методична серія; вип. 287). 3. Курілло В.Є. Латентна політика: навчальний посібник. Видання друге, перероблене і доповнене. Миколаїв: ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 360 с. 4. Магда Є.В. Гібридна війна: вижити і перемогти. Харків: Віват, 2015. 304 с. 5. Почепцов Г. <i>Контроль над розумом</i>. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 352 с. 6. Почепцов Г. <i>Сучасні інформаційні війни</i>. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 498 с. 7. Світова гібридна війна: український фронт / за заг. ред. В.П. Горбуліна. К.: НІСД, 2017. 496 с. 8. Сенченко М.І. <i>Латентні структури світової політики: нариси з конспірології</i>. К.: МАУП, 2003. 311 с. 9. Уривалкін О.М. <i>Тасмниці розвідок (діяльність тасмних служб на території України)</i>. К.: КНТ, 2007. 352 с. 10. Яковлев М. <i>Теорії змов. Як (не) стати конспірологом</i>. К.: Віхола, 2023. 349 с.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття; бесіди з лідерами думок у громадському середовищі Закарпатської області.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- 1) уміти критично мислити та здійснювати політологічний аналіз різних ситуацій та процесів у контексті проявів латентної (прихованої) політики (РН-03);
- 2) вміти описувати, пояснювати, оцінювати та прогнозувати політичні явища та процеси крізь призму еволюції латентної політики на національному та світовому рівнях (РН-10);
- 3) вміти аналізувати взаємодію політичних діячів, інституцій державної влади та громадянського суспільства в розрізі проявів латентної політики (РН-12);
- 4) конструювати дизайн і здійснювати політологічні експертні дослідження із урахуванням принципів діяльності політичної розвідки (РН-15);
- 5) уміти розробляти комплексні заходи, пропозиції та рекомендації з метою упередження конфліктних ситуацій, що можуть бути спричинені ворожими інформаційно-психологічними операціями (РН-18);
- 6) вміти визначати національні пріоритети та інтереси України з урахуванням безпекової складової в умовах силових спецоперацій, інформаційних та психологічних війн (РН-19);
- 7) виконувати політико-проектувальні та організаційні латентні заходи в рамках забезпечення публічної політики України (формування іміджу політичних суб'єктів, виборчі кампанії, партійна робота, взаємодія з громадськими організаціями тощо) на регіональному та національному рівнях (РН-21).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Латентна політика та гібридна війна.
Тема 2. Політична розвідка: принципи, структура та види діяльності.
Тема 3. Особистість розвідника та мотивація його діяльності.
Тема 4. Силкові спецоперації в латентній політиці.
Тема 5. Інформаційні війни та спецоперації.
Тема 6. Психологічні війни та спецоперації.
Тема 7. Латентні структури світової політики.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**

для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2024/2025 н.р.

Назва дисципліни	Моделі групової політики
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	3 курс
Семестр	6 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень; ОК 07 Сучасна зарубіжна політологія; ОК 11 Загальна теорія політики; ОК 16 Елітологія; ОК 19 Теорія політичних партій і партійних систем;
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з дисципліни; національні та міжнародні нормативно-правові акти.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності)

Мета вивчення навчальної дисципліни «Моделі групової політики» - сформувати у студентів уявлення про групи інтересів, як об'єднання людей для досягнення певних цілей, показати чим обумовлено зростання впливу груп інтересів на сучасний політичний процес та проаналізувати проблеми взаємодії політичних інститутів і соціальних, економічних, функціональних груп, що

займають важливе місце при аналізі суб'єктів політики та у дослідженнях функціонування сучасних демократій, взаємозв'язку громадянського суспільства і держави.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1. загальних компетентностей:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця і ролі у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2. спеціальних (фахових) компетентностей

- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки;
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
- здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах;
- здатність до виконання політик-проектувальних, організаційних і консультаційних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Групи інтересів як суб'єкт політики: сутнісні характеристики і класифікація.

Тема 2. Суспільні моделі взаємодії і захисту групових інтересів.

Тема 3. Плюралістична модель групової політики.

Тема 4. Корпоративна модель групових інтересів.

Тема 5. Неокорпоратизм - як демократична система представництва і узгодження інтересів.

Тема 6. Патронажно-клієнтська модель групової політики.

Тема 7. Політико-правові механізми регламентації участі груп інтересів у публічній політиці.

Інформація про вибірку навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибірових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Етнополітика України
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4, 5 курс
Семестр	7, 9 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 03 Історія та культура України; ОК 06 Історія політичної думки України; ОК 13 Етнополітологія; ОК 24 Система органів державної влади України.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	1. Галичина в етнополітичному вимірі / авт. кол.: В.О. Котигоренко (керівник), В.А. Войналович, О.Я. Калакура, Л.Л. Ковач, В.В. Коцур, Н.І. Кочан, О.О. Ляшенко, Н.Ю. Макаренко, Ю.О. Ніколаєць, М.І.

	<p>Панчук, О.В. Позняк, О.О. Рафальський, М.Ю. Рябчук. К.: ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України, 2017. 840 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/galychyna_218.pdf</p> <p>2. Діалектика національно-громадянського і етнічного в українському соціумі: монографія / авт. кол.: Котигоренко В.О. (керівник, наук. ред.), Дегтеренко А.М., Калакура О.Я., Кочан Н.І., Ляшенко О.О., Мазука Л. І., Ніколаєць Ю.О., Новородовський В.В. К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2023. 640 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/Dialektyka_natsionalno-hromadskoho_.pdf</p> <p>3. Донбас в етнополітичному вимірі. К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2014. 584 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/donbas_181.pdf</p> <p>4. Етнополітика в Україні в умовах сучасних суспільно-політичних змін: реальний стан, виклики, перспективи: монографія / автор. кол.: Войналович В.А. (керівник, наук. ред.), Єленський В.Є., Кулик В.М., Малиновська О.А., Набок С.В., Поліщук Ю.М., Рябчук М.Ю. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2023. 424 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/monohrafyia_.pdf</p> <p>5. Етнополітична безпека України: політико-правові механізми протидії етнополітичній дезінтеграції держави: Наукова записка / В. П. Горбатенко (керівникавт. кол.), Ю. С. Шемшученко, І. О. Кресіна, О. М. Стойко. К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. 80 с. URL: http://idpnan.org.ua/files/etnopolitichna-bezpeka-ukrayini.pdf</p> <p>6. Етнополітичні чинники консолідації сучасного українського суспільства / ред. кол. О. Рафальський (голова), В. Войналович, М. Рябчук. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2020. 336 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/etnopolitychni_chynnyky.pdf</p> <p>7. Закарпаття в етнополітичному вимірі. К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. 682 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/zakarpatt.pdf</p> <p>8. Зан М.П. Особливості етнополітичного лідерства в контексті парламентської репрезентації міноритарних етнічних груп України. <i>Міжнародні та політичні дослідження</i>. Одеса, 2020. Вип. 33. С. 143–168. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/55980/1/%d0%97%d0%b0%bd%20%9c.%d0%9c%d1%96%d0%b6%bd%b0%bd1%80%be%d0%b4%bd%1%96%20%1%82%b0%20%d0%bf%be%bb%1%96%1%82%b8%1%87%bd%1%96%20%b4%be%1%81%bb%1%96%b4%b6%b5%b0%bd%bd%1%8f_2020_%92%b8%bf.%2033.pdf</p>
--	---

	<p>9. Зан М.П. Особливості політико-партійного представництва лідерів громадських організацій міноритарних етнічних груп Закарпатської області в контексті місцевих виборів 2020 року. <i>Актуальні проблеми філософії та соціології</i>. Вип. 30. Одеса, 2021. С. 88–94. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/55978/1/%d0%97%d0%b0%d0%bd%20%d0%9c.%d0%90%d0%ba%d1%82%d1%83%d0%b0%d0%bb%d1%8c%0%bd%d1%96%20%bf%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%bb%d0%b5%d0%bc%d0%b8_2021_%d0%92%d0%b8%d0%bf.%2030.pdf</p> <p>10. Зан М.П. Репрезентація етнополітичних партій міноритарних груп України у форматі парламентських електоральних циклів 1998–2019 років. <i>Політикус. Науковий журнал</i>. Випуск 4. Одеса, 2020. С. 146–154. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/55962/1/%d0%97%d0%b0%d0%bd%20%d0%9c.%d0%9f%d0%be%d0%bb%d1%96%d1%82%d0%b8%d0%ba%d1%83%d1%81_2020_%e2%84%96%204.pdf</p> <p>11. Коцур В. В. Національні меншини України в контексті суспільно-політичних трансформацій 90-х рр. XX ст. – поч. XXI ст.: монографія. Переяслав-Хмельницький, (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2019. 594 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/natsionalni_menshyny_ukrainy-1.pdf</p> <p>12. Крим в етнополітичному вимірі / М. Панчук, Г. Бекірова, В. Ганкевич, О. Галенко. К.: Світогляд, 2005. 533 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=00004000%5F01</p> <p>13. Національні меншини України в політичних процесах XX – XXI століть: стан і проблеми дослідження / авт. кол.: Котигоренко В.О. (керівник), Калакура О.Я., Ковач Л.Л., Коцур В.В., Кочан Н.І., Ляшенко О.О., Ніколаєць Ю.О., Новородовський В.В., Панчук М.І. К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 624 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/national_minorities_Ukraine.pdf</p> <p>14. Угорсько-українське пограниччя: етнополітичні, мовні та релігійні критерії самоідентифікації населення: монографія / [від. ред. І. Патер; упоряд.: О. Муравський, М. Романюк]; НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. Львів, 2020. 348 с. URL: https://www.inst-ukr.lviv.ua/download.php?downloadid=751</p> <p>15. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2022/05/Tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva..pdf</p>
--	---

Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття; бесіди з лідерами національно-культурних товариств Закарпаття, державними службовцями Закарпатської обласної (військової) державної адміністрації; відвідання Центру культур національних меншин Закарпаття (м. Ужгород).
Форма семестрового контролю	екзамен

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- 1) розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери української етнополітичної думки (РН-07);
- 2) вміти використовувати базовий категорійно-понятійний апарат національного законодавства, що стосується етнополітичної сфери та механізмів функціонування етнополітичного менеджменту України (РН-08);
- 3) вміти застосовувати політологічне мислення в контексті аналізу специфіки етнопонаціональної структури населення України, зокрема, регіонів із поліетнічним складом населення (РН-09);
- 4) вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів етнопонаціональної політики України (етнополітичних лідерів, національно-культурних товариств, етнополітичних партій) (РН-12);
- 5) вміти аналізувати публічну політику на місцевому, регіональному та національному рівнях етнополітичного менеджменту України (РН-13);
- 6) вміти розробляти комплексні заходи, пропозиції та рекомендації з метою упередження виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічних регіонах України в контексті політизації етнічності (Крим, Одещина, Чернівецьчина, Закарпаття) (РН-18);
- 7) вміти визначати національні пріоритети та інтереси України у зовнішньополітичному напрямі етнополітики та проблемах етнополітичної безпеки України на сучасному етапі (РН-19).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Етнополітичні виміри української історії.
Тема 2. Українська етнополітична думка.
Тема 3. Етнопонаціональна структура населення України.
Тема 4. Нормативно-правова база етнополітики України.
Тема 5. Етнополітичний менеджмент України.
Тема 6. Громадські організації етнічних меншин України.
Тема 7. Етнополітичне лідерство та етнополітичні партії в Україні.
Тема 8. Політизація етнічності в Україні.
Тема 9. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України.
Тема 10. Зовнішньополітичний напрям етнополітики України.

Інформація про вибіркву навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Теорія і практика націоналізму
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4, 5 курс
Семестр	7, 9 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 08 Політична географія і геополітика; ОК 12 Політична ідеологія та політична психологія; ОК 13 Етнополітологія; ОК 16 Елітологія.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування про походження й поширення націоналізму. К.:

	<p>Критика, 2001. 317 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Anderson_Benedict/Uiavleni_spilnoty.pdf</p> <p>2. Гелнер Е. Нації та націоналізм; Націоналізм. Пер з англ. К.: Таксон, 2003. 300 с. URL: http://litopys.org.ua/gellner/gel.htm</p> <p>3. Зан М. Етнополітичні перспективи української нації в контексті дискурс-аналізу передвиборчих програм політичних партій на парламентських виборах 2019 року. <i>Політичні перетворення в країнах Центральної та Східної Європи: історико-політичні, етнонаціональні, електоральні та державно-управлінські аспекти</i>. Матеріали наукової конференції, присвяченої 30-річчю від дня утворення кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет» / За заг. ред. проф. М.М. Вегеша і Ю.О. Остапця. Ужгород: Видавництво ПП «АУТДОР-ШАРК», 2021. С. 56–61. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/56290/1/%d0%9d%d0%b0%d1%83%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b8%d0%b9%20%d0%b7%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd%d0%b8%d0%ba_08.12.2020_%d0%a3%d0%b6%d0%b3%d0%be%d1%80%d0%be%d0%b4.pdf</p> <p>4. Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму: Монографія. К.: Либідь, 1999. 352 с. URL: http://litopys.org.ua/kasian/kas.htm</p> <p>5. Націоналізм: Антологія / Упорядники О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2000. 869 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000644</p> <p>6. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. К.: Ніка- Центр, 2006. 320 с. URL: http://litopys.org.ua/smith/smg.htm</p> <p>7. Сміт Е.Д. Культурні основи націй. Ієрархія, заповіт і республіка. К.: Темпора, 2010. 312 с. URL: http://litopys.org.ua/smith/smc.htm</p> <p>8. Сміт Е.Д. Націоналізм: теорія, ідеологія, історія. К.: К.І.С., 2004. 170 с. URL: http://litopys.org.ua/smith/smt.htm</p> <p>9. Український націоналізм: Антологія. Том 1. Видання друге / Упор. В. Рог. К.: ФОП Стебеляк О.М., 2010. 384 с. URL: https://mnk.org.ua/media/filer_public/b5/7d/b57d51b5-7208-4ab1-95ac-b22235dc924b/rog_v_upor_ukrayins_kiy_natsionalizm_antologiya_tom_1_1.pdf</p> <p>10. Український націоналізм: Антологія. Т. 2 / Упор. В. Рог. К.: Українська Видавнича Спілка ім. Юрія Липи, 2011. 352 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Roh/Ukrainskyi_natsionalizm_Antolohiia_Tom_2/</p>
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття; бесіди з лідерами національно-культурних товариств Закарпаття; відвідання Центру культур національних меншин Закарпаття (м. Ужгород).
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

1) розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери націології (PH-07);

2) вміти використовувати базовий категорійно-понятійний апарат теорії і практики націоналізму (РН-08);

3) вміти застосовувати політологічне мислення через аналіз політичних і теоретичних складових знань про націю і націоналізм в європейській інтелектуальній традиції;

4) вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів у рамках реалізації проєктів етнонації та політичної/громадянської нації; консервативного, державницького та інтегрального типів націоналізму (РН-12);

5) презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень націоналізму на наукових конференціях, у експертних колах, соціальних мережах та засобах масової інформації (РН-16);

6) уміти розробляти комплексні заходи, пропозиції та рекомендації з метою упередження виникнення конфліктних ситуацій в контексті проявів етнонаціоналізму та етносепаратизму в Україні (РН-18);

7) вміти визначати національні пріоритети та інтереси України у розрізі практичної діяльності етнонаціоналістичних рухів та ірреденти в сусідніх країнах (РН-19).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Етимологія поняття «нація» у добу Античності, Середньовіччя та Нового часу.

Тема 2. Політичне і теоретичне розуміння «нації» в др.п. XIX – XX ст.

Тема 3. Феноменологія (теорія) нації.

Тема 4. Типологія нації.

Тема 5. Українська нація: теоретичні конструкції.

Тема 6. Етимологія «націоналізму».

Тема 7. Феноменологія (теорія) націоналізму.

Тема 8. Типологія націоналізму.

Тема 9. Генеза націй і націоналізму.

Тема 10. Український націоналізм: генеза, типологія, практика.

Інформація про вибірку навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибірових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Політична стабільність у поліетнічних регіонах України
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4, 5 курс
Семестр	7, 9 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 11 Загальна теорія політики ОК 13 Етнополітологія ОК 17 Політичні системи сучасності
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, підручники і посібники з інформаційних технологій, з основ публічного управління та місцевого самоврядування, основ демократії, з основ прав людини, національні нормативно-правові акти.
Форма проведення занять	Лекція, лекція-бесіда, колоквиум, семінар
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів з теоретичними та практичними особливостями політичної стабільності у поліетнічних регіонах України та світі шляхом аналізу внутрішньої та зовнішньої політики щодо національних меншин.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології. ЗКО6. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальні компетентності:

- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки;

- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;

- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування;

- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;

- здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах;

- здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі;

- здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних і консультаційних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Сучасне усвідомлення теоретико-концептуальних особливостей дослідження етнополітичної стабільності у різні історичні періоди.

Тема 2. Аналіз етнополітичної трансформації сучасного суспільства: соціокультурний аспект.

Тема 3. Процеси національного будівництва та етнополітичної регіоналізації.

Тема 4. Процес політизації етнічності: стан і перспективи дослідження.

Тема 5. Сучасні прояви етнополітичних конфліктів в Україні та світі.

Тема 6. Етнополітичні чинники конфліктів.

Тема 7. Концептуальні підходи до осмислення етнополітичної стабільності.

Тема 8. Етнополітична стабільність у етнополітичній системі.

Тема 9. Етнополітична стабільність у новітніх системах безпеки.

Тема 10. Етнополітична стабільність України, як предмет безпекових студій.

Тема 11. Етнополітична стабільність пострадянських держав.

Тема 12. Етнополітичний конфлікт в Україні як індикатор неефективності міжнародної системи забезпечення миру, безпеки та стабільності у світі.

Тема 13. Ендогенні та екзогенні механізми стабілізації етнополітичної ситуації в Україні.

Інформація про вибірково навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибірових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Комунікації у публічному управлінні
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	7 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС

Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 05 Історія зарубіжних політичних вчень ОК 09 Вступ до спеціальності ОК 17 Політичні системи сучасності ОК 21 Політичний менеджмент і маркетинг ОК 22 Паблік рилейшнз ОК 31 Методологія політичних досліджень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з дисципліни.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- 1) Знати:
  - основні теоретичні підходи до вивчення комунікацій в сфері державного управління;
  - структуру комунікаційних та інформаційних потоків в органах державного управління;
  - специфіку формальних та неформальних комунікацій в системі державного управління.
- 2) Вміти:
  - аналізувати комунікаційні процеси в організації та розробляти пропозиції щодо їх вдосконалення;
  - визначати проблемні питання в комунікації органів публічного управління;
  - визначати комунікаційні бар'єри.
- 3) Володіти:
  - навичками робити конкретні висновки та оцінки, що впливають з отриманої інформації;
  - вмінням визначати основні проблеми комунікацій у сучасному публічному управлінні, пропонувати шляхи їх вирішення;
  - навичками щодо застосування комунікативних механізмів у процесі управлінської діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Комунікації в публічному управлінні: сутність, види та функції.
- Тема 2. Основи теорії комунікації.
- Тема 3. Моделі комунікативної діяльності в державному управлінні.
- Тема 4. Комунікативні компетенції державних службовців.
- Тема 5. Управління комунікаційними процесами.
- Тема 6. Система внутрішніх комунікацій в органах державного управління.
- Тема 7. Система зовнішніх комунікацій в органах державного управління.
- Тема 8. Кризові комунікації в публічному управлінні.
- Тема 9. Цифрові комунікації в публічному управлінні.

Інформація про вибірку навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибірових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Політика сталого розвитку в Україні
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	7 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 11 Загальна теорія політики; ОК 20 Виборчі системи і технології; ОК 21 Політичний менеджмент і маркетинг;

	ОК 25 Місцеве самоврядування.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з дисципліни; національні та міжнародні нормативно-правові акти.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою викладання дисципліни «Сталий розвиток громад» є формування у студентів теоретичних знань про закономірності та особливості розвитку місцевих громад направлені на досягнення екологічної безпеки території, формування сталої соціально орієнтованої економіки спрямованої на підвищення якості та стандартів життя.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця і ролі у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальних компетентностей:

- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері
  - здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
  - здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах;
  - здатність до виконання політико - проєктувальних, організаційних і консультаційних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Система місцевого самоврядування та територіальний розвиток місцевих громад.

Тема 2. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування в умовах децентралізації повноважень в Україні.

Тема 3. Принципи сталого розвитку. Особливості впровадження теорії сталого розвитку у міських та сільських громадах.

Тема 4. Інформаційний супровід сталого розвитку територіальних громад.

Тема 5. Гарантії захисту прав територіальної громади. Інноваційна складова територіального розвитку громади.

Тема 6. Державне управління ресурсним розвитком громади: проблеми, напрями, пріоритети.

Тема 7. Комунальна власність як майнова основа розбудови територіальної громади.

Тема 8. Соціальна ефективність як критерій розвитку територіальної громади.

**Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки**
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Розвиток територіальних громад
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	7 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 20 Вибірчі системи і технології; ОК 21 Політичний менеджмент і маркетинг; ОК 24 Система органів державної влади України; ОК 25 Місцеве самоврядування.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з дисципліни; національні та міжнародні нормативно-правові акти.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета вивчення навчальної дисципліни «Проблеми територіальних громад» - сформувати у студентів вміння засвоювати знання у сфері законодавства України з основ місцевого самоврядування, виокремити проблеми з якими стикаються територіальні громади у повсякденній діяльності та намітити можливі шляхи їх усунення.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця і ролі у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальних компетентностей:

- здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
- здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах;
- здатність до виконання політико - проєктувальних, організаційних і консультаційних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Концептуальні засади реформування місцевого самоврядування в умовах децентралізації.

Тема 2. Територіальна громада як основа місцевого самоврядування.

Тема 3. Еволюція розвитку територіальної громади.

Тема 4. Види територіальних громад в Україні. Основні форми діяльності територіальних громад.

Тема 5. Тенденції розвитку територіальних громад в контексті реформування місцевого самоврядування в Україні.

Тема 6. Сталий розвиток територіальних громад. Проблеми ресурсного забезпечення розвитку територіальних громад.

Тема 7. Стратегічне планування розвитку територіальних громад.

Тема 8. Шляхи удосконалення управління розвитку територіальних громад.

Інформація про вибіркочу навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Інформаційні технології в управлінні
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	7 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 11 Загальна теорія політики ОК 29 Математико-статистичні методи аналізу ОК 31 Методологія політичних досліджень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, підручники і посібники з інформаційних технологій, з основ публічного управління та місцевого самоврядування, основ демократії, з основ прав людини, національні нормативно-правові акти.
Форма проведення занять	Лекція, лекція-бесіда, колоквиум, семінар.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння ролі засобів масової інформації в сучасних суспільних процесах, розкриття ефективної участі усіх регіонів у процесах становлення інформаційного суспільства шляхом децентралізації та підтримки регіональних місцевих ініціатив.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

-здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

-здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології;

-здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

2) спеціальні компетентності:

-здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки; -здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;

-здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;

-здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. -здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Розвиток інформаційного суспільства і державне управління.
- Тема 2. Сучасний стан та перспективи розвитку інформаційного суспільства в Україні.
- Тема 3. Основні напрямки співпраці органів державної влади та громадянського суспільства з питань розбудови інформаційного суспільства в Україні.
- Тема 4. Особливості управлінської комунікації в умовах розвитку інформаційного суспільства.
- Тема 5. Органи виконавчої влади як суб'єкт політико-управлінської діяльності.
- Тема 6. Інформаційна сфера України: проблеми та шляхи розв'язання.
- Тема 7. Основні аспекти державного регулювання інформаційної сфери зарубіжних країн.
- Тема 8. Актуальні питання законодавчого забезпечення інформаційної сфери України.
- Тема 9. Електронне урядування в Україні: проблеми і перспективи.
- Тема 10. Комунікації та співробітництво в інформаційному суспільстві.
- Тема 11. Співробітництво в інформаційному просторі.
- Тема 12. Особливості професійної управлінської діяльності та її комунікативна складова.
- Тема 13. Соціально-психологічні основи міжкультурної комунікації.
- Тема 14. Вплив інформаційного суспільства на формування нової парадигми державного управління.

Інформація про вибірково навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Маніпулятивні технології в політиці
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	7 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 09 Вступ до спеціальності; ОК 11 Загальна теорія політики; ОК 12 Політична ідеологія та політична психологія.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- 1) Знати:
  - концептуальні підходи до розуміння сутності проблеми політичного маніпулювання;
  - основні функції, які виконує маніпулювання як специфічна форма політичного впливу;
  - найбільш поширені прийоми та механізми політичних маніпуляцій суспільною свідомістю.
- 2) Вміти:
  - проаналізувати місце та роль маніпулятивних технологій у контексті політичних виборчих технологій;
  - встановити фактори, що створюють умови для існування політичних маніпуляцій;
  - визначити шляхи й методи обмежень впливу політичних маніпулювань суспільною свідомістю.
- 3) Володіти:
  - навичками критичного мислення;
  - навичками порівнювати та співставляти різні маніпулятивні технології та ефект їхнього застосування;

- знаннями необхідними для захисту від небезпечних і прихованих інформаційно-психологічних впливів.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Суть феномену політичної маніпуляції та соціально-політичні передумови її виникнення.
- Тема 2. Теоретичні принципи аналізу механізмів функціонування політичного маніпулювання.
- Тема 3. Основні форми та види політичних маніпуляцій.
- Тема 4. Маніпулятивні технології у виборчих процесах.
- Тема 5. Рекламні кампанії, «брудні технології» та «чорний піар».
- Тема 6. Політична пропаганда як вид маніпуляції.
- Тема 7. Маніпулятивна діяльність ЗМІ.
- Тема 8. Маніпулятивні можливості Інтернету в політичній діяльності.
- Тема 9. Види та механізми захисту від маніпуляцій.

Інформація про вибіркочу навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Третій сектор і грантрайтинг
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	7 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення Дисципліни	ОК 04 Іноземна мова ОК 17 Політичні системи сучасності ОК 28 Практична соціологія ОК 31 Методологія політичних досліджень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою навчальної дисципліни є ознайомити студентів з особливостями грантрайтинга для організацій третього сектора, надати теоретичні та практичні знання щодо пошуку, розробки та реалізації грантових проєктів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватись іноземною мовою;

– здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

- здатність працювати у міжнародному контексті;

2) фахових компетентностей:

– здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;

– здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;

- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;
- здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу;
- здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців;
- здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних та консультаційних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Вступ до навчальної дисципліни.
- Тема 2. Третій сектор і його роль в публічній політиці.
- Тема 3. Грантрайтинг у третьому секторі як інструмент фінансування проєктів.
- Тема 4. Основні етапи грантрайтинга.
- Тема 5. Пошук грантових можливостей для організацій третього сектору.
- Тема 6. Розробка концепції проєкту та залучення зацікавлених сторін.
- Тема 7. Підготовка проєктної заявки.
- Тема 8. Моніторинг, звітність та презентація результатів грантового проєкту.

Інформація про вибіркочу навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркочих навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Європейський регіоналізм
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	8 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 08 Політична географія та геополітика; ОК 17 Політичні системи сучасності; ОК 25 Місьцеве самоврядування; ОК 27 Теорія і практика децентралізації
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з проблематики дисципліни; європейські та національні нормативно-правові документи; офіційні сайти Європейського Союзу; електронні файли лекцій та презентації.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські – у формі презентацій, дискусій, колоквиумів) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «Європейський регіоналізм» є вивчення та аналіз теоретичних засад дослідження регіонів, регіоналізму, регіоналізації, насамперед європейського регіоналізму та особливостей реалізації регіональної політики в ЄС.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальних компетентностей:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК06);

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК07);
- здатність працювати у міжнародному контексті (ЗК08);
- 2) спеціальних (фахових) компетентностей:
  - здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах (СК03);
  - здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності (СК04);
  - здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (СК06);
  - здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах (СК10);
  - здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі (СК11).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Теоретичні основи дослідження європейського регіоналізму.

Тема 2. Витоки та типи європейського регіоналізму: національні особливості.

Тема 3. Європейський Союз як регіональне інтеграційне утворення.

Тема 4. Європа регіонів. Регіональна політика ЄС.

Тема 5. Регіональне представництво в інституційній структурі ЄС.

Тема 6. Європейська політика згуртованості.

Тема 7. Європейські ініціативи: причини розробки, зміст.

Тема 8. Структурні фонди ЄС.

Тема 9. Європейський регіоналізм у контексті питань безпеки, територіальних диспропорцій та національно-культурних проблем.

Тема 10. Особливості регіоналізації та регіональна політика у країнах ЦЄ.

Інформація про вибіркочу навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркочих навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Регіональне співробітництво в країнах ЄС
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	8 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 08 Політична географія і геополітика; ОК 17 Політичні системи сучасності; ОК 23 Теорія міжнародних відносин і міжнародне право; ОК 27 Теорія і практика децентралізації. ОК 33 Порівняльна політологія;
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «Регіональне співробітництво в країнах ЄС» є ознайомлення студентів з інструментами регіональної політики в країнах ЄС та особливостями співпраці між європейськими країнами у сфері регіонального розвитку.

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти ознайомляться теоретичними основами регіональної політики, з'ясують інструменти транскордонного та міжрегіонального співробітництва, розкриють механізми взаємодії місцевої та регіональної влади в країнах ЄС, проаналізують інституційне та правове забезпечення регіональної політики в ЄС, розглянуть співпрацю між Україною та ЄС у сфері регіонального розвитку, набудуть знань і вмінь щодо використання методів політичної науки для аналізу процесів регіонального співробітництва в країнах ЄС.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

– знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
– здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

– здатність працювати у міжнародному контексті;

2) спеціальні компетентності:

– здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;

– здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності;

– здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;

– здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах;

– здатність розробляти механізми протистояння політичним ризикам, упереджувати виникнення конфліктних ситуацій у поліетнічному середовищі;

– здатність до виконання політико-проектувальних, організаційних та консультативних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Теоретичні основи регіональної політики.

Тема 2. Транскордонне та міжрегіональне співробітництво як складова державної регіональної політики.

Тема 3. Еволюція регіональної політики в країнах ЄС.

Тема 4. Інституційне та правове забезпечення регіональної політики в країнах ЄС.

Тема 5. Взаємодія між представниками місцевої та регіональної влади в країнах ЄС.

Тема 6. Співробітництво між прикордонними територіями країн-членів ЄС.

Тема 7. Єврорегіональне співробітництво.

Тема 8. Співпраця між Україною та ЄС у сфері регіонального розвитку.

Інформація про вибіркочу навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркочих навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Регіональний розвиток України
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4 курс
Семестр	8 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська

Передумови для вивчення дисципліни	ОК 06 Історія політичної думки України; ОК 11 Загальна теорія політики; ОК 17 Політичні системи сучасності; ОК 27 Теорія і практика децентралізації; ОК 33 Порівняльна політологія.
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Навчально-методичні матеріали, навчальні посібники та підручники, наукові публікації з проблематики. Для дистанційного навчання: сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ»; платформа дистанційного навчання Google Meet.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Регіональний розвиток України**» є формування в студентів теоретичних знань і практичних навичок, достатніх для аналізу політико-правових та інституційних аспектів державної регіональної політики та регіонального розвитку України. У процесі вивчення навчальної дисципліни «Регіональний розвиток України» студенти опанують теоретичні та методологічні основи вивчення регіонів і регіонального розвитку, ознайомляться з державною регіональною політикою України та управлінням регіональним розвитком, проаналізують інституційне та правове забезпечення регіонального розвитку в Україні, з'ясують особливості політичного процесу на регіональному рівні в Україні, набудуть знань і вмінь щодо використання методів політичної науки для аналізу процесів регіонального розвитку.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК-01);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК-07).

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки (СК-01);
- здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування (СК-05);
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні (СК-06);
- здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах (СК-10).

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Теоретичні основи вивчення регіонів і регіонального розвитку.

Тема 2. Управління регіональним розвитком в Україні.

Тема 3. Державна регіональна політика України: цілі та напрями.

Тема 4. Адміністративно-територіальний устрій України та його реформування.

Тема 5. Інституційне та правове забезпечення регіонального розвитку в Україні.

Тема 6. Класифікація регіонів України.

Тема 7. Політичний процес на регіональному рівні в Україні.

Тема 8. Регіональний розвиток України в умовах воєнного стану.

Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Гендерний аналіз політики
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4, 5 курс
Семестр	8, 10 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 28 Практична соціологія ОК 31 Методологія політичних досліджень
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання, навчально-методичні матеріали, навчальні посібники, наукові публікації з проблематики.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

- знання предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки та гендерного підходу;
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах та контексті застосування гендерного підходу;
- здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології та інструментарію гендерного аналізу;
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні за допомогою гендерного підходу;
- здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію гендерного аналізу політики;
- здатність презентувати результати гендерного аналізу політики для фахівців та нефаківців;
- здатність формулювати пропозиції та рекомендації за результатами проведення гендерного аналізу для органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Гендерний аналіз як інструмент вивчення політичних відносин.

- Тема 2. Застосування гендерного аналізу у політиці та його основні завдання.
 Тема 3. Етапи та методика проведення гендерного аналізу.
 Тема 4. Гендерний аналіз політичних відносин на місцевому рівні.
 Тема 5. Визначення гендерних розривів та причин гендерної нерівності.
 Тема 6. Визначення ролей жінок та чоловіків у впливі на прийняття рішень та формування політики.
 Тема 7. Виявлення гендерних розривів у сфері професійних відносин.
 Тема 8. Гендерний аналіз + у сфері політичних відносин.
 Тема 9. Гендерний аналіз у бюджетному процесі.
 Тема 10. Гендерний аудит, гендерна експертиза та оцінка соціально-гендерного впливу як різновиди гендерного аналізу у політиці.

Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
 циклу професійної підготовки
 для кафедрального каталогу вибіркових навчальних дисциплін
 на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Жіноче політичне лідерство
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4, 5 курс
Семестр	8, 10 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	Немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з дисципліни; національні та міжнародні нормативно-правові акти.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття.
Форма семестрового контролю	Залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

1) загальні компетентності:

- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

2) спеціальні компетентності:

- здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки;
- здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах;
- здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні;

- здатність аналізувати особливості та характеристики приходу жінок до влади, розуміти лідерство жінок як інструмент соціальної інклюзії у політиці.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Сутність, функції та класифікації політичного лідерства.
- Тема 2. Природа політичного лідерства та лідерства жінок.
- Тема 3. Міждисциплінарний характер вивчення жіночого політичного лідерства.
- Тема 4. Функції лідерства жінок на різних рівнях: лідерка громади; лідерка суспільно-політичного руху та лідерка у системі владних відносин (національного та місцевого рівнів).
- Тема 5. Типологія політичного лідерства та жіночого політичного лідерства.
- Тема 6. Формальне і неформальне політичне лідерство жінок.
- Тема 7. Засоби та методи вимірювання політичного лідерства.
- Тема 8. Жіноче політичне лідерство в Україні.
- Тема 9. Роль політичного іміджу в розвитку політичного лідерства жінок.
- Тема 10. Політичне лідерство жінок в умовах воєнних конфліктів та залучення жінок до миротворення.

Інформація про вибірккову навчальну дисципліну
циклу професійної підготовки
для кафедрального каталогу вибірккових навчальних дисциплін
на 2025/2026 н. р.

Назва дисципліни	Політична участь громадян в країнах ЦСЄ
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс (рік) навчання	4, 5 курс
Семестр	8, 10 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	ОК 11 Загальна теорія політики ОК 12 Політична ідеологія та політична психологія ОК 33 Порівняльна політологія
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра політології і державного управління
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; навчально-методичні матеріали, навчальні посібники і підручники з дисципліни.
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття.
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

- Знати:
  - теоретичні основи політичної участі, електоральної поведінки і новітніх тенденцій політичного участі;
  - фактори, що визначають специфіку політичної участі громадян в країнах ЦСЄ;
  - закономірності розвитку політичної участі громадян країн ЦСЄ у взаємозв'язку із політичною культурою, ціннісно-нормативними настановами та особливостями стану соціуму.
- Вміти:
  - описати та порівняти основні форми політичної участі громадян країн ЦСЄ в умовах демократизації;
  - охарактеризувати основні тенденції розвитку політичної участі громадян країн ЦСЄ, виявити основні причини та фактори, що обмежують цей процес.;
  - критично оцінювати та розробляти дизайн емпіричного дослідження в тематиці політичної участі.
- Володіти:
  - оперувати поняттями та методами порівняльного аналізу;
  - навичкою оформлення результатів пошуку і аналізу інформації, що стосується політичної участі;

- навичкою проведення прикладного аналізу явищ і процесів у сфері політичної участі;

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1. Особливості політичної участі громадян країн ЦСЄ в умовах демократизації.
- Тема 2. Участь громадян країн ЦСЄ в різних формах політичної дії.
- Тема 3. Особливості участі громадян у виборах в країнах ЦСЄ.
- Тема 4. Особливості політичної участі громадян Словаччини.
- Тема 5. Особливості політичної участі громадян Чехії.
- Тема 6. Особливості політичної участі громадян Польщі.
- Тема 7. Особливості політичної участі громадян Угорщини.
- Тема 8. Основні механізми та форми участі громадян у формуванні місцевої політики в країнах ЦСЄ.
- Тема 9. Особливості прояву протестної активності громадян в країнах ЦСЄ.
- Тема 10. Особливості політичної участі громадян України та країн ЦСЄ : порівняльний аналіз.